

VILÁG- TÖRTÉNET

14. (46.) évfolyam 2024. 4.

A HUN-REN BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK FOLYÓIRATA

- **BALÁZS GÁBOR**
KIK VOLTAK A GIRONDIÁK, ÉS MIT AKARTAK?
- **RÉTI BALÁZS**
A BRIT-FRANCIA SZÖVETSÉGTŐL A NÉMETBARÁTSÁGIG
- **BÍRÓ LÁSZLÓ**
SZÖVETSÉGESBŐL ELLENSÉG
- **MEZEI TIBOR**
DENUKLEARIZÁCIÓS ILLÚZIÓK
- **VÁRADI NATÁLIA**
EMANCIPÁCIÓ SZOVJET MÓDRA
- **SZEMLE**
SZUROMI KRISTÓF, PRANTNER ZOLTÁN, TAMÁSKA MÁTÉ ÍRÁSAI

VILÁGTÖRTÉNET
A HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézetének folyóirata

Szerkesztők
Skorka Renáta (főszerkesztő)
Bíró László, Martí Tibor, Vámos Péter
(szerkesztők)

Szerkesztőbizottság
Glatz Ferenc (elnök), Borhi László, Erdődy Gábor,
Fischer Ferenc, Fodor Pál, Klaniczay Gábor,
Lovaš Eldina, Majoros István, Mihalik Béla Vilmos,
Pók Attila, Poór János

TARTALOM

A szövetség ára (Bíró László)	483
<i>Tanulmányok</i>	
Balázs Gábor: Kik voltak a girondiak, és mit akartak?	487
Réti Balázs: A brit–francia szövetségtől a németbarátsáig. A török semlegesség, 1939–1941	543
Bíró László: Szövetségesből ellenség. Geopolitika és a szovjet–jugoszláv viszony, 1941–1948	559
Mezei Tibor: Denuklearizációs illúziók. Az Egyesült Államok KNDK-politikája az 1990-es években	575
Váradi Natália: Emancipáció szovjet módra. A kárpátaljai nők helyzete a szovjet időszakban	595
<i>Műhely</i>	
Keresztes Csaba: „Kérdés nem időszerű.” A <i>Fontes</i> -sorozat újraindításának tervei 1948–1949-ben	613
<i>Szemle</i>	
Islámismeret és oszmánkép a kora újkori Csehországban (Szuromi Kristóf)	627
A frankofónia múltja és jelene Afrikában (Prantner Zoltán)	632
A folyó mint montázs. Dunai narratívák szövegben, filmben és képeken (Tamáska Máté)	638

A frankofónia múltja és jelene Afrikában¹

Több tekintetben is példa nélkülinek tekinthető a most ismertetendő kötet. Mindenekelőtt kuriózumnak számít az a szakmai műhely, ahol megjelent. A Szegedi Tudományegyetem 2013-ban alapított Frankofón Egyetemi Központja ugyanis Magyarországon egyedülként nyújt lehetőséget arra, hogy az érdeklődő hallgatók francia nyelven végezhessek el a nemzetközi tanulmányok szak mesterképzését. A nyelvi készségek, valamint az európai uniós ismeretek elmélyítése mellett a központon belül kiemelt figyelmet élvez a frankofónia kutatása is, amelynek magas szakmai színvonalú eredményei az elmúlt évtized folyamán rendszeren megjelentek magyar és francia nyelven. Jelen tanulmánykötet különlegességét az alkotóműhely és az egyes témakörök magasán kvalifikált szakértői mellett a téma egyedisége is adja, hiszen mindeddig nem jelent meg olyan átfogó mű Magyarországon, amely képes lett volna ilyen integráns módon szintetizálni a szerteágazó ismereteket és szempontokat a frankofón Afrika egészéről.

A kötetben a tanulmányok négy tematikus egységben szerveződnek. Az egyes írá-
sok végén, az impozáns bibliográfiai lezárások előtt gyakran olvashatók kitekintések, amelyek elgondolkodtató perspektívákat nyújtanak az érdeklődőknek. Az ismeretgazdag, ugyanakkor lebilincselő gondolatmenetek professzionalizmusára garanciát jelent a szerzők és a szerkesztők nemegyszer több évtizedes kutatói munkássága, amit a téma feltárásának szenteltek egyetemi oktatóként, szakmai intézetek munkatársaként vagy diplomataként.

A kötet első részét két tanulmány alkotja, amelyekben a szerzők a fogalmi keretek tisztázására és a történeti háttér megismertetésére törekedtek. Kruzslicz Péter a frankofónia jelentése kapcsán leszögezi, hogy annak legfeljebb csak az egyik elemét képezi a – kétségtelenül legáltalánosabb értelemben vett és leginkább megragadható – francianyelvűség, ami mellett ugyanolyan súllyal esnek latba többek között az általa közvetített értékek és az elterjedésében kulcsszerepet játszó többoldalú nemzetközi együttműködés, vagy éppen a kulturális sokszínűség. Teljesen azonosulni tudunk a szerző azon megállapításával, hogy a frankofóniát tulajdonképpen a legjobban a folyamatos önmeghatározás iránti igény, illetve az azzal kapcsolatos közös gondolkodás alapján lehet leginkább megragadni.

J. Nagy László Afrika francia gyarmatosításának történetét tekinti át. A francia gyarmati jelenlétet négy, egymástól markánsan elhatárolható szakaszra osztja az 1830-tól 1962-ig terjedő időszakban. Az olvasó kiváló áttekintést kap a francia birodalomépítés körülményeiről, az afrikai kontinens korabeli viszonyairól, valamint arról a változatos eszköztárról, amit a franciák afrikai jelenlétük megszilárdítására alkalmaztak. A meghódított területek betago-

¹ *Frankofón Afrika*. Szerk.: Brucker Balázs – Kruzslicz Péter. Szeged, SZTE Frankofón Egyetemi Központ, 2022. 571 p.

lása a francia közigazgatásba szorosan összefonódott a térség intenzív gazdasági kiaknázásával, valamint a gyarmati modernizációval. A „civilizációs küldetés” azonban egyúttal megalapozta az afrikai régiók öntudatra ébredését is, annak megerősödésében vitathatatlan szerepet játszottak a második világháború szerteágazó következményei. A béke beköszöntét követően, a megváltozott geopolitikai viszonyok között már elképzelhetetlen volt a korábbi viszonyok restaurálása. A mélyreható reformok iránti vágyat már nem lehetett erőszakos eszközökkel elfojtani, sőt az inkább a radikalizálódásnak ágyazott meg, ami azután – nemegyszer véres harcok után – a térség államainak függetlenedéséhez vezetett.

A könyv következő egységében a szerzők a többoldalú együttműködések különböző dimenzióit mutatják be. Ferwagner Ákos írásában a francia kezdeményezésre létrejött Unió a Mediterráneumért megalakulásának körülményeiről, felépítéséről és működéséről nyújt átfogó áttekintést. Érdekfeszítő olvasni, hogy a szervezet meglehetősen ellentmondásossága és a kedvezőtlen nemzetközi fejlemények – azon belül is főképpen a közel-keleti konfliktus – ellenére is hozzájárult az euro-mediterrán párbeszéd kibontakozásához. Találón mutat rá azonban arra is az írás, hogy a „kis lépések politikája” kétségtelen sikerei ellenére a szervezet tevékenységét továbbra is behatárolja a mediterrán térség önálló politikai entitásként való elismerésének hiánya.

Türke András István Nyugat-Afrika legjelentősebb kooperációs formájának, a Nyugat-afrikai Államok Gazdasági Közösségének (ECOWAS) integrációs folyamatát, a gyarmati múlttal szakítani próbáló, a függetlenség küszöbére ért államok dilemmáját vázolja fel. E tekintetben tulajdonképpen csak az együttműködés kényszerében volt egyetértés az országok között, a megvalósítás formájában és mélységében már markánsan eltérő álláspontot vallottak. A felfogásbeli különbségek kétségtelenül meghatározó szerepe mellett a különböző integrációs próbálkozások kudarcában egyaránt szerepet játszottak a sajátos nemzeti érdekek, a térség országainak eltérő geopolitikai adottságai, a frissen függetlenné vált területek kiforratlan államisága, a nemegyszer illuzórikus célkitűzések, a francia nagypolitika beavatkozása, valamint a különböző, inkább a megosztottságot erősítő ideológiák megjelenése. A térség államai azonban képesek voltak felismerni és orvosolni ezeket a problémaforrásokat, ami lehetővé tette egy viszonylag hatékony együttműködési forma, az ECOWAS megalakítását a folyamat későbbi, kiforrottabb szakaszában.

Kruzslicz Péter egy jóval specifikusabb regionális szervezetet, az 1993-ban megalakított OHADA-t (Organisation pour l’harmonisation en Afrique du droit des affaires) mutatja be. A szerző a korabeli körülmények számbavételével kimerítő választ ad arra a kérdésre, hogy az üzleti jog afrikai harmonizációjára hivatott tömörülést miért tekinthetjük – az ECOWAS-hoz hasonlóan – „idejekorán” létrejött szervezetnek, illetve melyek voltak azok a tapasztalatok, amelyek révén képesek bizonyult megújulni és immáron perspektivikus eredményeket magas színvonalon produkálni. A szerző ezzel kapcsolatban külön hangsúlyozza, hogy a frankón jellemzően ebben az esetben a francia nyelv domináns használata mellett a francia kereskedelmi és üzleti jog napjainkban is meghatározó befolyásában is tetten érhető.

J. Nagy László a különböző együttműködési próbálkozásokat villantja fel a Maghreb-térségben, illetve azok kudarcaira keresi a választ. Rámutat arra, hogy a régió három államának, Marokkónak, Tunéziának és Algériának együttműködését kezdetben a gyarmati francia adminisztrációval való közös szembenállás determinálta. A függetlenség elnyerése után azonban felszínre törtek az addig háttérbe szorított ellentétek, melyek a nemzetállam építése idején nemegyszer egymás ellen vívott háborúkban kulminálódtak. Az eltérő berendezkedések, a hidegháborús erőviszonyok és a vitatott határok miatti feloldhatatlan konfliktusok szintén az eltávolodás irányába hatottak. Megtudhatjuk továbbá azt is, hogy az 1989

februárjában öt állam részvételével megalakult Arab Maghreb Unió a hozzá fűzött reményekre rácsafolva miért bizonyult cselekvésképtelennek.

A tanulmánykötet harmadik egysége tekinthető a munka legimpozánsabb részének a maga nyolc tanulmányával. Az egyes országok és térségek bemutatását Pritz Helga vezeti fel, aki írásában az algériai nemzet formálódását vizsgálja. Az algériai identitás, valamint a társadalmi és politikai folyamatok megértéséhez szerteágazóan elemzi az olyan meghatározó viszonyítási pontokat, mint az ókori római és a berber civilizáció, a korai kereszténység és az iszlám vallás, az oszmán jelenlét, a francia gyarmatosítás, a függetlenségi háború és az 1990-es évek polgárháborúja, valamint az azóta eltelt évtizedek eseményeinek hatásai. Az algériai önmeghatározás komplexitására kiválóan mutat rá a szerző, amikor hangsúlyozza, hogy az ország egyszerre afrikai és arab, miközben gazdaságán és diaszpóráján keresztül még napjainkban is szervesen kötődik Európához.

Bene Krisztián az Algériától délre elterülő, úgynevezett Száhel-övezetben található hat állam viszonyait hasonlítja össze. Elemzése fókuszában a kedvezőtlen klimatikus viszonyok, a sivatagosodás felgyorsulása, valamint a demográfiai robbanás következményei (elmaradott gazdaság, szegénység, különféle fegyveres konfliktusok) állnak. Az egyes országok előtt tornyosuló főbb kihívásokat olvasva megállapítható, hogy a társadalmi-gazdasági viszonyok radikális – majdhogynem utópikus – átalakulásának hiányában a jelenleg is katasztrofális közállapotok további hanyatlása prognosztizálható a helyi tradíciók, az etnikai viszonyok, a szegénység, az éhezés, az egészségügyi elmaradottság, az aluliskolázottság, valamint az ott működő szervezett bűnözői hálózatok és fundamentalista fegyveres csoportosulások tevékenysége következtében.

Türke András István szintén egy konfliktussal teli szubrégiót, a frankofón afrikai Nagytavak vidékét veszi górcső alá. A térség három történelmi és egy mesterséges államalakulatát az etnikai viszályokon kívül a kulcsfontosságú lelőhelyekért és a nyersanyag-kereskedelem ellenőrzéséért folytatott helyi háborúk is sújtják. Ugyanakkor a tanulmány azt is megállapítja, hogy az állandó létbizonytalanság és a külső beavatkozások ellenére megfigyelhető egyfajta elmozdulás az angolszász integrációs formák irányába.

Ferwagner Ákos két tanulmánnyal is gazdagítja a kötet ezen részének tartalmát. Első írásában a változatos domborzattal és éghajlattal rendelkező Marokkót mutatja be, ahol az eltérő körülmények meghatározónak bizonyultak az ott élő közösségek életmódjára, valamint magyarázatul szolgálnak ennek az impozáns múlttal rendelkező autentikus nemzetnek a történeti fejlődésében megmutatkozó szabálytalanságokra. Utóbbi kapcsán kitér arra is, hogy miben rejtett a nemzeti mozgalom sikere azon nehézség ellenére, hogy egyszerre két, egymástól jelentősen eltérő feltételekkel rendelkező – spanyol és francia – zónában kellett politizálnia. Külön érdekessége a tanulmánynak a függetlenség utáni állapotok és kihívások bemutatása, különös tekintettel a királyi hatalom kiterjesztésére irányuló erőfeszítésekre, a külpolitikai dimenziókra, vagy éppen a gazdasági és társadalmi jellegzetességekre.

Második írásában Ferwagner Ákos az arab államoktól délre, Afrika nyugati partvidékén elterülő – vagy legalábbis azzal (is) határos – országcsoportot vizsgálja. Kiemeli, hogy a térség sajátos természeti környezete nemcsak a múltban, hanem a jelenben is meghatározza az egyes államokban zajló politikai folyamatokat. A francia gyarmatosítók például Észak-Afrikával ellentétben itt nem számolták fel a hagyományos parasztgazdaságokat, ami- ben a kedvezőtlen klimatikus viszonyok mellett döntő szerepe volt annak, hogy relatíve ele- nyésző számban éltek itt európai telepések. A térség függetlenedési folyamata vonatkozásá- ban lényeges az a megállapítás, hogy a szuverenitás elnyerése nem jelentette nemzetállamok

létrejöttét, inkább állami léttel felruházott egykori gyarmatterületekről lehet beszélni, amelyek fokozatosan megerősödő központi hatalommal rendelkeztek, nélkülözték viszont az egységes gazdasági és társadalmi szerkezetet. Ez és az egyes államfők nemegyszer alig leplezett személyes uralma volt a legfőbb oka a szinte már menetrendszerűen bekövetkezett puccsoknak, egyedül – stabil belpolitikai viszonyainak köszönhetően – Szenegálnak sikerült elkerülnie az erőszakos hatalomváltásokat. Ugyancsak figyelemre méltó, hogy a hidegháborút követően megkezdődött demokratizálódási folyamat a katonai diktatúrák kiszorításán túlmenően csekély érdemi eredménnyel járt, továbbra is csak korlátozottan érvényesültek az emberi jogok, a szólásszabadság és a jogállamiság.

Brucker Balázs három tanulmánnyal jelentkezik a fejezetben. Az elsőben az ugyancsak gazdag civilizációs múlttal rendelkező Tunézia demokratizálódási folyamatát elemzi. Áttekinti a meghatározó történeti periódusokat, a politikai folyamatokat az ország függetlenné válását követően, az iszlamista tendenciák megerősödéséhez vezető tényezőket, vagy éppen a nők társadalmi szerepének megújítására irányuló kísérletet, amely jellegét és méretét tekintve egyedülállóan bizonyult az arab világban. Brucker második értekezésében az Indiai-óceán által körülölelt frankofón területeket mutatja be. A nyersanyagban szegény, alapvetően monokultúras agrártevékenységet folytató, a világkereskedelemben megkésve és csak korlátozottan bekapcsolódott vizsgált államok között az egyetlen igazi összekötő kapcsolatot a francia nyelv jelenti, ami az eltérő gyarmati múlttal és különböző jogállással párosulva alapvetően determinálja a szigetek közötti együttműködés alacsony szintjét. Az intenzív kooperáció elősegíthetné a megnövekedett biztonságpolitikai kihívások hatékonyabb kezelését, kielégítő megoldást nyújthatna a vitatott határok kérdése vonatkozásában (Dzsibuti), csökkenthetné az általános szegénység miatti migrációs kiáramlást (Madagaszkár), előmozdíthatná a külső anyagi támogatásokhoz fűzött politikai elvárások teljesítését (Comore-szigetek), valamint kétségtelenül hozzájárulhatna a turizmus további fejlődéséhez és kiteljesedéséhez (Mauritius és a Seychelle-szigetek).

Gondolatmenetét kiteljesítve Brucker külön tanulmányt szentel Franciaország két, a térségben található tengeren túli megyéje, Réunion és Mayotte bemutatásának. Ezeknek a súlyos gazdasági és demográfiai problémákkal terhelt területeknek az igazi geopolitikai jelentőségét a körülöttük elterülő kizárólagos gazdasági övezetek, valamint a stratégiai tengeri szállítási útvonalakhoz való közelségük és az itt létesített francia katonai támaszpontok adják. Annak ellenére, hogy a két szigeten a lakosság életkörülményei – a francia és az európai uniós támogatásoknak, az impozáns régiófejlesztési programoknak köszönhetően – vitathatatlanul jobbakként, mint a kontinens többi országában élők életviszonyai, számottevő társadalmi egyenlőtlenség (szegénység, munkanélküliség) figyelhető meg.

A kötet negyedik, egyben utolsó része a kétoldalú kapcsolatrendszerével foglalkozik. Az inspiráló íráskor sorát Garadnai Zoltán dolgozata nyitja, amely általános áttekintést nyújt a francia állam és az afrikai frankofón országok viszonyairól a francia gyarmatosítás megindulásától kezdődően. A tanulmány igazi erőssége, hogy bizonyos tekintetben a korábbi régió- és országspecifikus írások egyfajta szintézisét hozza létre, amikor egységes, átfogó keretbe rendezi azok gondolati pillérjeit. Az egykori francia gyarmatok múltjának összegző áttekintése mellett, hogy jobban kidomborítja az érintett afrikai államok közötti párhuzamokat, egyúttal rávilágít különféle viszonyulásukra a francia jelenlét örökségéhez. Tulajdonképpen utóbbi, azaz az emlékezetpolitika, illetve az abból fakadó ellenszenv és előítélet az, ami nemegyszer képesnek bizonyult beárnyékolni – vagy akár szűk keretek közé szorítani – az egykori anyaállam együttműködését volt gyarmataival.

Szűcs Anita a frankofón megközelítést kulturális értelemben alkalmazza, amikor Belgium szerzeágazó kapcsolatait mutatja be Afrika frankofón államaival. Rendkívül érdekfeszítő áttekintést kaphatunk arról, hogy az egykori gyarmati kapcsolat miként alakult át stabilizáción és partnerségen alapuló viszonyná az évszázadok során úgy, hogy közben fokozatosan vesztett kezdeti jelentőségéből a francia nyelv és kultúra. Érdekes a belga külpolitikai orientációváltás áttekintése is. A Kongó-központúság általános afrikai nyitással alakult át, és a partner-államok nyelvi vagy kulturális sajátossága már nem számított mérvadó szempontnak.

J. Nagy László az Európai Unió és Afrika kapcsolatrendszerének sajátos fejlődését tekinti át. Arra ad választ, hogy miért maradhattak fenn és bővílhettek a kapcsolatok a formálódó európai közösség és a fekete kontinens államai között a gyarmatbirodalmak összeomlását követően is. A szerző nem éri be pusztán az érdekek és az elért eredmények bemutatásával, hanem felhívja a figyelmet azokra a gondokra is, amelyek jelenleg megnehezítik a megszerzett komoly gazdasági pozíciók megtartását.

Ugrócsy Márton tovább bővíti a vizsgálat tematikáját. Az Európa-centrikus fókuszról eltávolodva, az Amerikai Egyesült Államok szemszögéből tárgyalja a szubszaharai Afrikával kapcsolatos washingtoni politikát. A térség a 2010-es évekig gyakorlatilag elkerülte az USA figyelmét, utána pedig alapvetően az iszlamista csoportosulások megerősödése, illetve a terrorellenes háború motiválta az amerikai külpolitika lépéseit. A gazdasági-politikai-katonai aspektusok, valamint a térségbe irányuló amerikai segélyezési politika áttekintését követően a szerző a régióban a napjainkra kialakult nagyhatalmi vetélkedést mutatja be. Példák sorával bizonyítja, hogy a Kínával kibontakozott versengés hatására milyen vonatkozásban és mértékben értékelődött fel a kontinens az amerikai külpolitikai és gazdasági érdekek szempontjából. Ez ugyanakkor azzal a – nem szándékolt – következménnyel is jár, hogy Washington a kontinens frankofón részein fokozatosan megkerülhetetlen tényezővé válik, ami hosszú távon akár Franciaország térségbeli kiszorulásával is fenyegethet.

Lengyel Gábor a Franciaország afrikai jelenléte számára szintén nagy kihívást jelentő Oroszország tevékenységét mutatja be a fekete kontinensen. Lényeges megállapítása, hogy Washingtonhoz hasonlóan Moszkva afrikai külpolitikai prioritásainak meghatározásában marginális jelentőségű, hogy az adott állam frankofón jellegű-e. Pragmatikus és geopolitikai érdekek vezérik Oroszországot, az államok fontosságát az értékes ásványkincsek birtoklása, a nyugati befolyás megkérdőjelezése, valamint az orosz hadiipari cikkek felvétele alkalmas piac megléte határozza meg. Mindezek a komponensek az orosz–ukrán háború kitörését követően egy újabbal egészültek ki: a szövetséges afrikai államokkal való együttműködést még inkább felértékelte Oroszország mozgásterének beszűkülése a nemzetközi kapcsolatok rendszerében. Az orosz befolyás kiterjesztésének azonban – az amerikai törekvésekéhez hasonlóan – megvannak a határai. Amíg ugyanis Oroszország egyértelműen a maga javára tudja fordítani a gyarmatosító múlt hiányát a helyi társadalmakban, addig éppen ebből adódóan nélkülöznie kell az afrikai gyarmatosításból származó tapasztalatokat, valamint mindazokat a képességeket is, amelyek biztosítása – a frankofón régiókban Párizs térvessztése esetén – rá hárulna.

Az amerikai és az orosz külpolitika összehasonlítását Kína, a közös kihívó törekvéseinek bemutatása követi. Peking rendelkezik mindazokkal az erőforrásokkal, amelyek hosszú távon egyszerre teszik lehetővé Oroszország és a Nyugat gazdasági jelenlétének visszaszorítását Afrikában. Arra, hogy Kína milyen módon és mértékben jelent konkurenciát a többi, a fejlett világhoz tartozó szereplőnek Afrikában, Szunomár Ágnes és Buda Gergely tanulmányában kaphatunk választ. Öt állam konkrét esetét elemezve a szerzőpáros statisztikai adatok szemléltetésével találoan mutat rá arra, hogy Kínának a kontinens frankofón

államaihoz fűződő viszonyát egyfajta *win-win* kapcsolatként lehetne jellemezni. Utóbbiak fejlődése szempontjából ugyanis különösen vonzóak a felkínált pénzügyi források és infrastrukturális beruházások, amelyekért cserébe nem kell tartaniuk külső beavatkozástól a belpolitikai életükbe. Pekinget ugyanakkor – a kétségtelen gazdasági és kereskedelmi érdekek mellett – főleg a támogató államok számának gyarapítása motiválja, hogy ezzel is növelje az ország nagyhatalmi tekintélyét és szavának súlyát a nemzetközi politikában.

A nemzetközi kitekintést Marsai Viktor tanulmánya teszi teljessé. Az írás a frankofón Afrika Magyarországgal kialakított és fenntartott kapcsolatait mutatja be. A történeti háttér áttekintése során kiemeli, hogy a magyar külpolitikában az arabok lakta régiók élveztek prioritást. Az arab vidéektől délre elterülő területek ezzel szemben inkább amolyan mostohagyermeknek számítottak, amiben a politikai és gazdasági szempontok mellett komoly szerepet játszott a korlátozott franciayelv-tudás Magyarországon. A dolgozat hangsúlyozza: annak ellenére, hogy a kapcsolatok tartalommal való megtöltésére irányuló erőfeszítések felemás eredményekkel jártak a 2010-es években, konkrét és látványos sikerként lehet elkönyvelni a Hungary Helps projekteket, a Stipendium Hungaricum ösztöndíjakat, valamint a magyar katonai szerepvállalásokat. Az elmúlt évek biztató előrehaladása alapján teljesen azonosulni tudunk a szerző azon optimista várakozásával, hogy Magyarország az észak-afrikai államok mellett a francia nyelvű szubszaharai térség államaival is a stratégiai partnerség szintjére emeli kapcsolatait.

Összefoglalóan elmondható a tanulmánykötetről, hogy több szempontból is hiánypótlónak tekinthető a hazai tudományos könyvpiacra. A választott téma napjainkban kivételesen aktuális, így bizonyosak vagyunk abban, hogy értékes segítséget fog nyújtani mindazok számára, akik érdeklődéssel fordulnak az afrikai kontinens eddig méltánytalanul elhanyagolt régiója iránt.

*Prantner Zoltán**

* A szerző a Kodolányi János Egyetem Nemzetközi Tanulmányok és Történelem Tanszékének docense (1117 Budapest, Prielle Kornélia u. 47–49., prantner.zoltan@kodolanyi.hu).

CONTENTS

The Price of the Alliance (László Bíró)	483
<i>Studies</i>	
Gábor Balázs: Who Were the Girondins and What Did They Want?	487
Balázs Réti: From the British–French Alliance to German Friendship: Turkish Neutrality, 1939–1941	543
László Bíró: From Ally to Enemy: Geopolitics and Soviet–Yugoslav Relations, 1941–1948	559
Tibor Mezei: Illusions about Denuclearizing North Korea: The Evolving US Policy on North Korea in the 1990's	575
Natália Váradi: Soviet-style Emancipation: The Situation of Transcarpathian Women in the Soviet Period	595
<i>Workshop</i>	
Csaba Keresztes: “Question is not Timely”: Plans to Relaunch the <i>Fontes</i> Series in 1948–1949	613
<i>Book Reviews</i>	
The Knowledge about Islam and Image of Ottomans in Early Modern Bohemia (Kristóf Szuromi)	627
The Past and Present of Francophonie in Africa (Zoltán Prantner)	632
The River as a Montage: Danube Narratives in Text, Film and Images (Máté Tamáska)	638

Ára: 800 Ft
Előfizetőknek: 600 Ft

TERJESZTI A MAGYAR POSTA

Előfizethető személyesen a postahelyeken és a kézbesítőknél,
vagy a Központi Hírlap Iroda zöldszáma: 06-80/444-444,
e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu, faxon: 1-303-3440,
vagy levélben a Magyar Posta Zrt. Központi Hírlap Iroda,
Budapest 1008 címen.

Számonként megvásárolható a Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézetében
(1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4.,
telefon: 224-6700/4624, 4626 mellék), illetve a Penna Bölcsész Könyvesboltban
(1053 Budapest, Magyar utca 40., telefon: 06 30/203-1769).

A Világtörténet 2024. évi megjelentetését
a Magyar Tudományos Akadémia támogatja.

MTA MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

**HUN
REN**

BÖLCSESZETTUDOMÁNYI
KUTATÓKÖZPONT
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZET